VALTAKUNNALLINEN TYÖPAJAYHDISTYS

4.2.2019
HE 93/2018 vp

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
Mari Ahonen-Walker, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija

Lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle:

HE 93/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto. Yhdistys arvioi esitystä ja sen vaikutuksia erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömien ja työpajatoiminnan näkökulmista. Esitys liittyy vahvasti maakuntauudistukseen sekä hallituksen esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, ja yhdistys viittaa lausunnossaan myös näihin kokonaisuuksiin.

Yhdistyksen keskeiset huomiot lausunnossa ovat:

- **Palvelutarvearvio ja työllistymissuunnitelma on säilytettävä julkisen tahon vastuulla.** TPY painottaa, ettei palvelutarvearviota eikä siihen liittyvää työllistymissuunnitelmaa tule antaa yksityisten palveluntuottajien tehtäväksi, vaan ne tulee säilyttää julkisen tahon vastuulla, viranomaistehtävänä. Niiden siirtäminen yksityisille toimijoille tuottaisi eturistiriitatilanteita ja olisi kilpailuneutraliteetin kannalta ongelmallinen. Se todennäköisesti myös heikentäisi työpajoille ohjautumista, riippumatta työpajapalveluiden tarpeisiin vastaavuudesta.
- **Yleiskatteellinen rahoitus ei takaa riittäviä resursseja työllisyyspalveluihin – tarvitaan vahvemmat kannusteet ja laajempi minimipalveluvalikoima.** TPY on huolissaan yleiskatteellisen rahoituksen riittävyydestä työllisyydenhoitoon. Minimipalveluvalikoima ei ole riittävä moninaisiin palvelutarpeisiin vastaamiseksi. Maakunnille pitää asettaa vahvemmat kannusteet työllisyydenhoidon ja aktiivisen työvoimapolitiikan toteuttamiseen.
- **Käyntiasiointi ja riittävä ohjaus on turvattava vahvemmin.** Digitaaliset palvelut muodostavat kasvupalvelujen ensisijaisen asiointikanavan. Vaikka esityksessä maakunnalle asetetaan velvollisuus huolehtia myös käyntiasiointimahdollisuuksien järjestämisestä, eivät kirjaukset ole riittävän vahvoja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien kannalta. Riskinä on monialaista tukea tarvitsevien putoaminen palvelujärjestelmän ulkopuolelle ja alueellisen eriarvoisuuden vahvistuminen.
- **Valinnanvapaus – vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien tukea vahvistettava.** Esityksen mukaan asiakkaalla on oikeus valita palveluntuottaja maakunnan osoittamista palveluntuottajista. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien valinnanvapauden aito toteutuminen on kuitenkin haasteellista. Esityksen mukaan maakuntien tulee antaa asiakkaille neuvontaa palveluntuottajan valinnassa. Tämä tuen riittävyys ei kuitenkaan vakuuta, ja uhkana on eniten tukea tarvitsevien jääminen ilman palveluja.
- **Tulosperusteiset palvelut sisältävät kermankuorinnan riskin ja tuottavat kestämättömiä konsortiorakenteita.** Palvelujen tulosperusteiseen hankintaan liittyy merkittäviä riskejä. Voittoa tavoittelevien toimijoiden intressit kermankuorintaan ovat ilmeisiä. Ei ole kustannustehokasta, että yksityinen toimija ohjaa asiakkaan työpajalle ja saa palkkion työpajan vastatessa varsinaisesta valmennustyöstä.
- **Työllistymistä edistävä monialainen palvelu varmistettava luopumalla työttömyyden kestoon liittyvistä rajoista, vahvistamalla kuntien roolia ja selkiyttämällä Ohjaamojen tehtäviä.** Monialaisen palvelun tulee perustua yksilöllisille tarpeille, ilman työttömyyden keston kriteerejä. Kuntien rooli monialaisessa palvelussa jää epäselväksi: sitä tulee vahvistaa, jotta osaaminen vaikeasti työllistyvien osalta saadaan täysimääräisesti käyttöön. Ohjaamojen työnjakoa suhteessa työpajoihin ja etsivään nuorisotyöhön tulee selkiyttää.
- **Työllisyyspoliittinen avustus korvattava, kunnan lisätuki säilytettävä ja alueellisia työllisyyskokeiluja jatkettava.** Työllisyyspoliittisesta avustuksesta ja kunnan lisätuesta luopuminen tarkoittaa merkittävää resurssien vähenemistä pitkäaikaistyöttömien ja tukea tarvitsevien työllisyyden hoitoon. Työllisyyspoliittiseen avustukseen käytetyt resurssit tulee jatkossakin kohdentaa korvamerkittynä rahoituksena heikossa työmarkkina-asemassa

olevien palveluihin kolmannelle sektorille. Kunnan lisätuki tulee säilyttää. Alueellisia työllisyyskokeiluja tulee pystyä jatkamaan yhdessä kasvupalvelupilottien kanssa.

- **Työkokeilun oltava mahdollista ammatillisen tutkinnon suorittaneille.** Työkokeilun rajaaminen nykykäytäntöä vastaavasti ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi sekä työmarkkinoille paluun tukemiseksi sulkee ulos ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret, joiden on vaikea löytää ensimmäisiä työpaikkojaan. Työkokeilun tulee olla mahdollista myös vastavalmistuneille nuorille työmarkkinoille sijoittumisen tukemiseksi.
- **Palkkatuki: maakunnille vahvemmat kannusteet palkkatukityöpaikkojen järjestämiseen.** Esityksen mukaan palkkatuki kuuluu maakunnan minimipalveluvalikoimaan. Siihen varattavista resursseista ei kuitenkaan säädetä mitään, ja tämä on ongelmallista. Maakunnilla tulee olla vahvemmat kannusteet vaikeasti työllistyvien tukemiseen palkkatukityöpaikkojenkin muodossa.
- **Uudistusten vaikutukset ovat työpajakentän kannalta kriittisiä: kunnallisten työpajojen asema on turvattava.** Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistusten yhteisvaikutukset työpajatoimintaan ja sitä kautta vaikeassa työmarkkina-asemassa oleviin ovat kriittisiä. Uudistukset eivät huomioi riittävästi työpajatoiminnan kaltaisia maakuntien ja kuntien yhdyspinnoille asemoituvien palvelujen toimintaedellytyksiä. Uudistukset ovat kaventamassa olennaisesti työpajojen käytössä olevaa palveluvalikoimaa. Uudistusten seurauksena voi myös olla monien työpajojen alasajo. Maakunnilla tulee olla oikeus siirtää sopimuksellisesti kasvupalvelujen järjestämisvastuuta kunnille. Kuntien ja niiden sidosyksiköiden palveluntuotanto on tarkoituksenmukaista etenkin heikossa työmarkkina-asemassa olevien kohderyhmien osalta.

Palvelutarvearvio ja työllistymissuunnitelma säilytettävä julkisen tahon vastuulla

TPY painottaa, ettei palvelutarvearviota (11 §) eikä siihen liittyvää työllistymissuunnitelmaa (12 §) tule antaa yksityisten palveluntuottajien tehtäväksi, vaan ne tulee säilyttää julkisen tahon vastuulla, viranomaistehtävänä. Palvelutarvearvion tekeminen kuuluu järjestämisvastuuseen. Sen siirtäminen yksityisille toimijoille tuottaisi eturistiriitatilanteita ja olisi kilpailuneutraliteetin kannalta ongelmallinen. Se todennäköisesti myös heikentäisi työpajoille ohjautumista. Yksityisillä palveluntuottajilla olisi intressi ohjata asiakas omiin valmennuspalveluihinsa ja työkokeilupaikkoihinsa työpajapalveluiden sijaan, riippumatta työpajapalveluiden todellisesta tarpeisiin vastaavuudesta.

Kasvupalvelu-uudistuksen keskeisenä tavoitteena on avata TE-palvelut markkinoille ja irrottaa niihin liittyvät palvelut julkiselta järjestäjätaholta. TPY korostaa, että kyse on merkittävästä toimintaperiaatteen muutoksesta, yksityistämisprosessista, jossa järjestämisvastuuta ja viranomaisvastuuta siirretään yksityisille toimijoille. Palvelutarpeen arviointi, työllistymissuunnitelman tekeminen ja palveluohjaus tulee olla järjestäjän tehtävänä, muutoin vaarannetaan asiakaslähtöisyys ja kustannustehokkuus.

Maakunnille vahvemmat kannusteet työllisyydenhoitoon ja laajempi minimipalveluvalikoima

TPY on huolissaan yleiskatteellisen rahoituksen riittävyydestä työllisyydenhoitoon. Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistusten myötä maakunnilla olisi huomattavan laaja harkintavalta palvelujen volyymien, painotusten ja sisältöjen suhteen. Ongelmallista on, ettei palveluille ei aseteta minimitasoja eikä palvelun riittävyydelle kriteerejä. Minimipalveluvalikoima ei ole riittävä moninaisiin palvelutarpeisiin vastaamiseksi. Minimipalveluvalikoimaan tulee kuulua myös työkokeilu ja työhönvalmennus sekä muut valmennukset, joiden tavoitteena on osaamisen kartoittaminen ja kehittäminen ja työllistymisen tukeminen. On hyvä, että alueelliset tarpeet pystytään joustavasti huomioimaan, mutta maakunnat eroavat merkittävästi toisistaan väestörakenteen ja työmarkkinatilanteen sekä palveluntuottajien ja julkisen palvelujärjestelmän osalta. Olennaisempaa kuitenkin on, että näin väljä sääntely voi johtaa palvelutason heikkenemiseen ja tuottaa merkittäviä alueellisia eroja palvelurakenteeseen. Tämä lisää alueellista eriarvoisuutta. Tarpeisiin vastaavien palvelujen yhdenvertainen riittävyys ja saavutettavuus tulisi taata vahvemmalla sääntelyllä.

TPY on huolissaan, miten yleiskatteellista rahoitusta riittää työllisyydenhoitoon, kun maakuntien on rahoitettava lakisääteiset sote-palvelunsa samoista resursseista. Lisäksi TPY pitää kasvupalvelujen jakokriteerejä huonoina. Periaate, jossa maakunnalle maksetaan passiivitilanteesta, ei motivoi maakuntia panostamaan vaikeasti työllistyvien palveluihin. On myös huomattava, että uusien palvelujen avaaminen markkinoille tulee mer-

kittävästi kasvattamaan kilpailuttamiseen, valvontaan ja sopimusosaamiseen tarvittavia resursseja ja osaamisvaatimuksia – eikä tätä ole huomioitu riittävästi esitykseen liittyvässä taloudellisten vaikutusten arvioinnissa. Maakunnille pitää asettaa vahvemmat kannusteet työllisyydenhoidon ja aktiivisen työvoimapolitiikan toteuttamiseen.

Käyntiasiointi sekä riittävä neuvonta ja ohjaus turvattava vahvemmin

Kasvupalvelujen ensisijaiset asiointikanavat muodostuvat digitaalisista palveluista ja sähköisestä asioinnista. Pääosin digitaalisina toteutettavat palvelut eivät vastaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja monialaisia palveluja tarvitsevien tarpeisiin saada kasvokkaista tukea työllistymiseensä. Vaikka esityksessä maakunnalle asetettaisiin velvollisuus huolehtia myös käyntiasiointimahdollisuuksien järjestämisestä, eivät kirjaukset ole riittävän vahvoja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien kannalta. Riskinä on palvelujen yhä vahvempi keskittyminen kasvukeskuksiin ja alueellisen eriarvoisuuden vahvistuminen. TPY on huolissaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja monialaista tukea tarvitsevien palveluiden saatavuudesta: uhkana on näiden kohderyhmien putoaminen palvelujärjestelmän ulkopuolelle.

Riskejä liittyy myös digitaalisesti toteutettavaan palvelutarvearvioon. Työttömyyden taustalla voi olla moninaisia tekijöitä, kuten tunnistamattomia oppimisvaikeuksia tai muita erityisen tuen tarpeita, joita ei voida tunnistaa digitaalisesti, ja joista työnhakija ei välttämättä itsekään ole tietoinen. Kaikilla ei myöskään ole riittäviä taitoja digitaaliseen asiointiin. Työpajakentällä on havaittu, että työpajapalveluihin ohjautumisen prosessi on monin paikoin hidastunut ja jopa pysähtynyt, kun TE-palveluita on digitalisoitu ja käyntiasiointi on vähentynyt. Aidosti monikanavaisen palvelun on taattava riittävät ja saavutettavat käyntiasiointimahdollisuudet sekä henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus on esitettyä vahvemmin.

Valinnanvapaus – vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien tukea vahvistettava

Esitykseen kuuluu valinnanvapauden edistäminen. Sen mukaan asiakkaalla on oikeus valita palveluntuottaja maakunnan osoittamien palveluntuottajien joukosta. Jos henkilöasiakas ei käyttäisi valinnanvapauttaan, maakunnan tulisi osoittaa hänelle palveluntuottaja – tämä on parannus aiempaan esitysluonnokseen verrattuna, jossa asiakkaan työnhaku olisi kohtuuttomasti katkaistu. Heikossa työmarkkina-asemassa olevien valinnanvapauden aito toteutuminen on kuitenkin haasteellista. Vaikeassa elämäntilanteessa olevilla ei aina ole resursseja arvioida omaa palveluntarvettaan ja toteuttaa aidosti valinnanvapauttaan. Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien elämäntilanteet ovat mutkikkaita ja palvelutarpeet moninaisia. Oman elämäntilanteen kartoittamiseen ja palvelutarpeen arviointiin sekä valinnanvapauden toteuttamiseen tulee olla saatavilla henkilökohtaista ja kasvokkaista tukea ja ohjausta.

Esityksessä todetaan, että maakunnalle asetettaisiin velvollisuus antaa asiakkaille neuvontaa ja ohjausta palveluntuottajan valinnassa. Tämä tuen riittävyys ei kuitenkaan vakuuta. Valinnanvapaudelle rakentuva järjestelmä yhdessä kasvokkaisten lähipalvelujen karsimisen ja palvelujen digitalisoimisen kanssa tulevat todennäköisesti pudottamaan eniten tukea tarvitsevia palvelujen ulkopuolelle ja sitä kautta lisäämään sekä työttömien työnhakijoiden että työnhakijoiksi ilmoittautumattomien työttömien määrää.

Tulosperusteiset palvelut aiheuttavat kermankuorintaa kestämättömiä konsortiorakenteita

Esityksessä pyritään tukemaan palvelujen tulosperusteista hankintaa ja tuodaan esille tulosperusteisten palvelujen myönteisiä puolia. Työpajakentältä kerättyjen kokemusten mukaan palvelujen tulosperusteiseen hankintaan liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä ja kehittämistarpeita. Voittoa tavoittelevien toimijoiden intressit lähellä työmarkkinoita oleviin asiakkaisiin ja nopeisiin tuloksiin eli kermankuorintaan on ilmeinen. Tulosperustaisten korvausten määrittelyssä on huomioitava eri kohderyhmät sekä asiakkaiden lähtötilanteet ja niihin perustuvat tavoitteet. Työhön ja koulutukseen sijoittumisen lisäksi on huomioitava myös sosiaaliset vaikutukset ja välitavoitteiden saavuttaminen.

Kaukana työmarkkinoista olevien kohderyhmien palveluprosesseissa tarvitaan aikaa, intensiivistä valmennusta ja monialaista palveluintegraatiota – kokonaisuuksia, jotka ovat aina kuuluneet työpajapalveluihin. Tulosperusteisten palvelujen hankinnassa huomiota tulee kiinnittää myös konsortiorakenteisiin. Ei ole tarkoituksenmukaista, että yksityinen toimija ohjaa asiakkaansa työpajalle ja saa tästä palkkion työpajan vastatessa varsinaisesta työstä, eli vaikuttavuutta tuovasta valmennuksesta. Rakenne ei ole myöskään järjestäjän näkökulmasta kustannustehokas.

Työllistymistä edistävä monialainen palvelu varmistettava luopumalla työttömyyden kestoon liittyvistä rajoista ja vahvistamalla kuntien roolia sekä selkiyttämällä Ohjaamojen tehtäviä

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta ehdotetaan kumottavaksi, mutta lain keskeisestä sisällöstä ja mm. velvollisuudesta palvelutarpeiden arviointiin säädetään esityksessä. TPY katsoo, että monialaisen palvelun tulee perustua yksilöllisille tarpeille ja elämäntilanteille, ilman työttömyyden kestoon liittyviä kategorisia kriteerejä. Asiakkaan tulee päästä työllistymistä edistävään monialaiseen palveluun heti, kun siihen on tarvetta. Olennaista on myös, että TYP-toiminnassa rakennetut hyvät monialaisen yhteistyön käytännöt saadaan jatkossa hyödynnettyä, eikä toimivaan palvelukonseptiin liittyvää tietotaitoa hukata toimintaa alas ajettaessa. Esityksen mukaisessa rakenteessa kuntien rooli työllistymistä edistävässä monialaisessa palvelussa jää epäselväksi: sitä tulee vahvistaa, jotta resurssit ja osaaminen vaikeasti työllistyvän kohderyhmän osalta täysimääräisesti käyttöön.

Esityksen mukaan maakunnan tulisi järjestää yhteistyössä alueensa kuntien ja muiden toimijoiden kanssa alle 30-vuotialle suunnattuja, nykyisten Ohjaamojen mukaisesti toimivia, monialaisia matalan kynnyksen palvelupisteitä. Työpajakentältä ja etsivän nuorisotyön toimijoilta kerättyjen näkemysten mukaan Ohjaamoilla on päällekkäisyyksiä työpajojatoiminnan ja etsivän työn kanssa, ja niiden välinen työnjako kaipaa selkiyttämistä. Tarvitaan alueellista yhteistä palvelutarpeiden ja palvelujen päällekkäisyyksien kartoitusta sekä yhteistyökäytäntöjen jäsentämistä. On myös huomattava, etteivät pelkät ohjauspalvelut riitä: tarvitaan pitkäkestoisia valmennuspalveluita, jotka tarjoavat sekä osaamisen kehittämistä että yksilöllistä ja yhteisöllistä tukea. Työpajat tarjoavat juuri näitä palveluita. Työpajatoiminnan alueellinen saavutettavuus on hyvä, ja ne toimivat lähipalveluina. Eräs mahdollisuus Ohjaamojen palvelujen saavutettavuuden parantamiseen on ns. satelliittirakenne, eli pienten kuntien ja haja-asutusalueiden työpajatoiminnan hyödyntäminen Ohjaamo-toiminnan toteuttamisessa.

Työllisyyspoliittinen avustus korvattava vastaavalla tukimuodolla ja kuntien lisätuki säilytettävä

Esityksen mukaan työllisyyspoliittisesta avustuksesta ja kunnan lisätuesta luovutaan. Tämä tarkoittaa resurssien olennaista vähenemistä pitkäaikaistyöttömien ja tukea tarvitsevien nuorten työllisyyden hoitoon. Erityisesti kolmannella sektorilla on ollut merkittävää työllisyyspoliittisella avustuksella tuettua toimintaa. Avustuksen lakkauttaminen heikentää entisestään kolmannen sektorin työllistämismahdollisuuksia ja rajaa näin vaikeimmin työllistyvien mahdollisuuksia saada tukea työllistymiseensä. Työllisyyspoliittiseen avustukseen käytetyt resurssit tulisi jatkossakin kohdentaa korvamerkittynä rahoituksena heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluihin kolmannelle sektorille. Kunnan lisätuen lakkauttaminen vahvistaa osaltaan kuntien työllisyydenhoidollisten panostusten rajaamista. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Alueelliset työllisyyskokeilut ovat tuottaneet hyviä tuloksia, ja niitä tulee pystyä jatkamaan yhdessä kasvupalvelupilottien kanssa.

TPY pitää hyvänä päätöksenä sitä, ettei sosiaalisia yrityksiä koskevaa lakia kumota, mitä aiemmin oltiin tekemässä. Sosiaaliset yritykset työllistävät pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä, ja niiden toimintaa on tarkoituksenmukaista tukea ja kehittää.

Työkokeiluun pääsyn ehtoja lavennettava: oltava tarvittaessa mahdollista myös ammatillisen tutkinnon suorittaneille

Työkokeilu on tällä hetkellä työpajojen toiseksi yleisin toimenpide, joskin sen käytössä on alueellisesti merkittäviä eroja. Eräs suurimmista käytännön ongelmista on vastavalmistuneiden nuorten poluttaminen työmarkkinoille alueilla, joissa avoimia työpaikkoja on vähän tarjolla. Nuorelle kuuden kuukauden työttömänä odottelu työkokeiluun pääsemiseksi on kohtuuton, ja siksi moni ajautuu tarkoituksenmukaisen toimenpiteen puuttuessa kuntouttavaan työtoimintaan – mitä ei voi pitää inhimillisesti eikä yhteiskunnallisesti kestävänä ratkaisuna. Esityksen mukaan työkokeilua voitaisiin käyttää nykyistä vastaavasti ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Tämä rajaa ulos etenkin ammatillisen tutkinnon suorittaneet nuoret, joiden on vaikea löytää ensimmäisiä työpaikkojaan. Aikaisemmin tähän tarpeeseen vastasi tarkoituksenmukaisesti työelämävalmennus-toimenpide. Työkokeilun tulee olla mahdollista myös ammatillisen tutkinnon suorittaneille nuorille, jolloin kyse on työmarkkinoille sijoittumisen ja työelämävalmiuksien tukemisesta.

Palkkatuki: maakunnille vahvemmat kannusteet palkkatukityöpaikkojen järjestämiseen

Työpajakentällä palkkatuki on kolmanneksi yleisin toimenpide kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun jälkeen. Esityksen mukaan palkkatuki tulee kuulumaan maakunnan minimipalveluvalikoimaan. Siihen varattavista resursseista ei kuitenkaan säädetä mitään, ja tämä on ongelmallista. Maakunnilla tulee olla vahvemmat kannusteet vaikeasti työllistyvien työllistämiseen palkkatukityöpaikkojenkin muodossa. On huomattava, että vaikka pyrkimyksenä on ollut painottaa yrityksiin suunnattua palkkatukityöllistämistä, yksityinen sektori työllistää palkkatuellakin pääasiassa lähellä työmarkkinoita olevia kohderyhmiä. Esityksen Nykytilan arviointi -osassa todetaan, että palkkatukijärjestelmää on tarkoitus arvioida kokonaisuudessaan ennen maakuntauudistuksen voimaantuloa. Tällöin on tärkeää kuulla laajasti sekä kolmannen sektorin että kuntien edustajia, jotka ovat merkittävästi työllistäneet heikossa työmarkkina-asemassa olevia ja pitkäaikaistyöttömiä.

Uudistusten vaikutukset ovat työpajakentän kannalta kriittisiä: kuntien roolia on vahvistettava ja kunnallisten työpajojen asema on turvattava

Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistusten yhteisvaikutukset työpajatoimintaan ja vaikeassa työmarkkina-asemassa oleviin ovat kriittisiä. Uudistusten mukaiset rakenteet ja rahoituslogiikka eivät tue heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Ne eivät myöskään huomioi riittävästi työpajatoiminnan kaltaisia maakuntien ja kuntien yhdyspinnoille asemoituvien monialaisten palvelujen toimintaedellytyksiä. Uudistukset ovat kaventamassa olennaisesti työpajojen käytössä olevaa palveluvalikoimaa. Uudistusten seurauksena voi myös olla monien työpajojen alasajo. Vireillä olevan kasvupalvelulainsäädännön mukaan kunnat tai niiden sidosyksiköt eivät voi toimia kasvupalvelujen tuottajina, ja käytännössä vain pieni osa 270 työpajasta pystyisi tuottamaan kasvupalveluja. Maakunnilla tulee olla oikeus siirtää sopimuksellisesti kasvupalvelujen järjestämisvastuuta kunnille. Kuntien ja niiden sidosyksiköiden palveluntuotanto on tarkoituksenmukaista etenkin heikossa työmarkkina-asemassa olevien ja monialaisia palveluita tarvitsevien kohderyhmien osalta.

Työpajojen yleisin toimenpide on tällä hetkellä kuntouttava työtoiminta. Jatkossa kunnalliset työpajat ja kuntien sidosyksiköiksi määrittyvät säätiöt eivät enää voi tarjota maakunnan järjestämisvastuulle siirtyviä sosiaali- ja terveyspalveluja, kuten kuntouttavaa työtoimintaa. Tämä heikentää merkittävästi työpajojen mahdollisuuksia tarjota tarpeisiin vastaavia palveluita. Noin 70 % työpajoista ei jatkossa pystyisi tuottamaan yleisintä työpajapalveluaan. On myös huomattava, ettei työkokeilu ja palkkatuettu työ riitä työpajojen toimenpiteiksi: palkkatukea ollaan siirtämässä yhä vahvemmin yksityiselle sektorille, ja työkokeilun ehtoja on jo aiemmin tiukennettu olennaisesti. Kumpikaan niistä ei myöskään vastaa ensisijaisesti elämänhallinnallista tukea tarvitsevien asiakkaiden tarpeisiin. TPY korostaa, ettei kunnallisten työpajojen mahdollisuutta tuottaa kuntouttavaa työtoimintaa tai kasvupalveluja tule vireillä olevissa uudistuksissa estää. Muutoin merkittävä osa työpajojen potentiaalisesta asiakaskunnasta ollaan muutosten myötä jättämässä kokonaan työllistymistä edistävien palvelujen ulkopuolelle.